

ΕΚΣΟΥΧΡΟΝΙΣΤΩΝ

Του ΚΩΣΤΑ ΙΟΥΡΑΝΙΔΗ

29/1/2012
Καθ. Κωνσταντίνος

Δεν είναι παράδοξο ότι το κόμμα που ίδρυσε ο Ανδρέας Παπανδρέου σπαράσσεται, αδυνατώντας στην παρούσα συγκυρία να ανασυνθέσει τον παραδοσιακό κορμό του με τις ροπές της «εκσυγχρονιστικής» ομάδος του. Το ενδιαφέρον είναι ότι ο «νεωτερικός» ο πυρήνας του ΠΑΣΟΚ έχει και αυτός διαρραγεί.

Η τοποθέτηση του πρώην πρωθυπουργού κ. Κώστα Σημίτη ενώπιον γερμανικού ακροατηρίου ότι το Μνημόνιο ήταν «πολιτικά μοιραίο λάθος» αποτελεί σαφέστατη αποκήρυξη του τρόπου με τον οποίο ο κ. Γιώργος Παπανδρέου ως πρωθυπουργός και ο κ. Γιώργος Παπακωνσταντίνου ως υπουργός

Οι Έλληνες εκσυγχρονιστές ουδέποτε επέτυχαν να συνδυάσουν την προώθηση των αλλαγών -συχνότητα απαιτήτων- με μια ευρύτερη κοινωνική αποδοχή.

Οικονομικών χειρίσθηκαν το θέμα του δημοσιονομικού ελλείμματος της χώρας.

Κάποιοι θα υποστηρίξουν ότι η αντίδραση του κ. Σημίτη οφείλεται στην προσωπική του αντιδικία με τον κ. Παπανδρέου, που είχε ως συνέπεια να παραμείνει εκτός Βουλής. Αλλά δεν πρόκειται μάλλον -ή μόνον- περί αυτού. Η εκδικητικότητα δεν έχει πλέον νόημα, καθώς το σύστημα του κ. Παπανδρέου έχει ούτως ή άλλως καταρρεύσει.

Αυτό που δεν μπορεί κανείς να αμφισβητήσει, όμως, είναι ότι στο πλαίσιο του ΠΑΣΟΚ ο κ. Σημίτης αναγνωρίσθηκε ως ο κατ' εξοχήν «εκσυγχρονιστής» του παραδόξου αυτού κόμματος, ασχέτως εάν η «νεωτερικότητα» που εισήγαγε κατά την άσκηση της εξουσίας υπήρξε πλημμελέστατη, οδήγησε σε διασπάθιση του πλούτου και αύξησε σε υπέρμετρο βαθμό τη διαφθορά και τη διαπλοκή.

Αναμφισβήτητα ο κ. Σημίτης κατάφερε να υπονομεύσει με την αμφίσημη πολιτική του τον εκσυγχρονισμό της χώρας και επέρριψε, ως αναμένετο, ευθύνες για την αποτυχία του στα αντιδραστικά στοιχεία του ΠΑΣΟΚ, της κοινωνίας και φυσικά στη Δεξιά· αλλά έχει το δικαίωμα να θεωρεί εαυτόν ως την ηγετική νεωτερική μορφή της ελληνικής κεντροαριστεράς.

Ουδένα ενδιαφέρει το ψυχολόγημα του κ. Σημίτη, αλλά είναι βέβαιο ότι η διάδοχη εκσυγχρονιστική ομάδα που περιέβαλε τον κ. Παπανδρέου, ήταν κατέκτυπο του συστήματος Σημίτη και εγκληματικά ερασιτεχνικό. Δεν διέθετε πολιτική εμπειρία, γνώση της ευρωπαϊκής πραγματικότητας, δεν είχε αντίληψη διαπραγματευτικής πρακτικής, ενώ ταυτόχρονα εμφορείτο από αίσθημα υπεροψίας, το οποίο προέβαλε με τρόπο ενίοτε χυδαίο, προκειμένου να καλύψει την κενότητά της.

Πέραν τούτων υπάρχει και ένα πρόβλημα διαχρονικό - το γεγονός ότι η νεωτεριστική τάση στην Ελλάδα υπήρξε πάντα αβαθής. Η ελληνική ιθύνουσα τάξη αντιμετώπιζε μόνιμως τον εκσυγχρονισμό ως διαδικασία από την οποία θα εξασφάλιζε άμεσο και μεγαλύτερο ίδιο όφελος. Η πλειοψηφία εκ παραλήλου έβλεπε με δυσπιστία κάθε απόπειρα αλλαγής ως προκαλούσα απλώς μια μάταιη ανατάραξη, που είχε ως άμεση συνέπεια τη μείωση της οποιασ υλικής ευημερίας της.

Οι Έλληνες εκσυγχρονιστές ουδέποτε επέτυχαν να συνδυάσουν την προώθηση των αλλαγών -συχνότητα απαιτήτων- με μια ευρύτερη κοινωνική αποδοχή· λειτούργησαν κυρίως ως μια «επαναστατική και ελιτίστικη» μειοψηφία, με καταστροφικά ενίοτε αποτελέσματα. Δεν είναι τυχαίο ότι η χώρα οδηγήθηκε σε πτώχευση -τις δύο τελευταίες φορές- όταν την εξουσία ασκούσαν οι μεγαλύτεροι εκσυγχρονιστές της Ελλάδος - ο Χαρίλαος Τρικούπης, το 1893 και ο Ελευθέριος Βενιζέλος τον Μάιο του 1932.

Η οικονομική ομοιοπαθητική

Του ΠΑΣΧΟΥ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ

Σε όλο τον κόσμο ξέρουν ότι για να γίνει βιώσιμο ένα χρέος δεν αρκεί το «κούρεμά» του. Πρέπει να σταματήσει και η τροφοδοσία του. Πρέπει το κράτος να ξοδεύει για τη λειτουργία του λιγότερα απ' όσα εισπράττει. Να το πούμε αλλιώς. Αν το 2009 «κουρεύαμε» όλο το χρέος και συνεχίζαμε την ίδια πολιτική με 24 δισ. πρωτογενές έλλειμμα, ακόμη κι αν μάς χάριζαν μηδενικά επιτόκια, το 2019 θα είχαμε πάλι χρέος 100% του ΑΕΠ. Ακόμη κι αν η οικονομία δεν ήταν σε ύφεση 2% όπως ήταν το 2009.

Στο γεγονός ότι τα ελλείμματα τροφοδοτούν το χρέος συμφωνούν όλοι: αριστεροί και δεξιοί. Οι μόνοι που διαφωνούν είναι οι Έλληνες: αριστεροί και δεξιοί. Στη χώρα μας βρίσκουμε διάφορες έννοιες για να παραμερίζουμε τα προφανή. Ένα από αυτά είναι η «ανάπτυξη», η οποία ως γνωστόν στην Ελλάδα σημαίνει να παράγουν οι άλλοι τα προϊόντα κι εμείς να τα διακινούμε μεταξύ μας. Ας μην ξεχνάμε ότι την περίοδο 1995-2004, παρά τη μεγάλη ονο-

μαστική ανάπτυξη της οικονομίας το χρέος διογκώθηκε από το 101% του ΑΕΠ το 1995, στο 114% του ΑΕΠ το 2004 (OECD Factbook 2009: Economic, Environmental and Social Statistics). Ειρωνική σημείωση: 8,5 δισ. από τα δανεικά που τρέχουμε και δεν προλαβαίνουμε να καλύψουμε φέτος, είναι ομολογα του 2002, τότε που η ανάπτυξη έτρεχε με 3,8%. (Το μεγαλύτερο μέρος από τα δανεικά που σκάνε τους επόμενους μήνες, δηλαδή 14,5 δισ., είναι ομολογα του 2009. Είναι αυτά για τα οποία ο κ. Χρυσοχοϊδης κλαίει που δεν πήραμε περισσότερα).

Σε όλο τον κόσμο, λοιπόν, συμφωνούν ότι για να εξυγιανθεί μια οικονομία πρέπει το κράτος να συμμαζέψει τις δαπάνες και τα έσοδα. Μόνο στην Ελλάδα διάφοροι διακηρύσσουν την οικονομική ομοιοπαθητική: η πληγή του ελλείμματος, που αιμορραγεί ακατάσχετα, θεραπεύεται ανοίγοντας μια μεγαλύτερη πληγή. Και αυτό το βαφτίζουν κείνσιανισμό. Μιλώντας τις προάλλες στη Βουλή ο αναπληρωτής υπουργός Οι-

Τώρα πληρώνουμε το χρέος που δεν μειώσαμε την περίοδο της υψηλής-έστω με πύλινα πόδια- ανάπτυξης.

κονομικών κ. Φίλιππος Σακινίδης είπε κάτι σωστό για τους όψιμους Κείνσιανούς: «Ο Κείνς... φρόντισε να έχει στο βιβλίο του μονές και ζυγές σελίδες. Υπάρχουν, λοιπόν, οι επιλεκτικοί αναγνώστες του Κείνς, οι οποίοι διαβάζουν μόνο τις ζυγές σελίδες. Συγκεκριμένα διάβασαν εκείνα τα κομμάτια που έλεγαν ότι σε συνθήκες ύφεσης προτείνεται η παρέμβαση του κράτους μέσω μιας δημοσιονομικής επεκτατικής πολιτικής, προκειμένου να καταφέρουμε να ανέβει η ζήτηση σε ικανοποιητικά επίπεδα και με αυτόν τον τρόπο να ξεπεραστεί η ύφεση. Εάν, όμως, κάποιος έμπαινε στον κόπο να διαβάσει και τις μονές σελίδες του έργου, θα έβλεπε ότι ο Κείνς συνέχιζε λέγοντας ότι μετά,

όταν αποκαθίστανται οι ισορροπίες και η οικονομία επανέρχεται στην ανάπτυξη, τότε η χώρα έχει την υποχρέωση, καθ' όλο το διάστημα που έχει θετικούς ρυθμούς, να φροντίζει όχι μόνο να μειώνει τα ελλείμματα, αλλά να δημιουργεί πλεονάσματα μέσα από τα οποία θα απορροφούσε όλο το χρέος που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια των ελλειμμάτων».

Η Ελλάδα αμέλησε. Έτσι πληρώνει αυτό δεν έκανε την περίοδο της υψηλής-έστω με πύλινα πόδια- ανάπτυξης, 1996-2007. Δεν μείωσε το χρέος ώστε τώρα να έχει το περιθώριο για επεκτατικές πολιτικές ή έστω να χρηματοδοτήσει ένα ευπρεπές κοινωνικό κράτος για όσους πλύνονται. Αυτό ήταν το «μοιραίο λάθος» της οικονομίας που διέπραξε και ο κ. Σημίτης. Δεν ήταν το Μνημόνιο ή η «ρήτρα ύφεσης», όπως είπε ο ίδιος στο Βερολίνο. Διότι και τα δύο δεν εξαρτώνται μόνο από μας. Εξαρτώνται κυρίως από εκείνους που δίνουν τα λεφτά.

pmandravelis@kathimerini.gr